

312

USTAWA

z dnia 29 listopada 1972 r.

o utworzeniu gmin i zmianie ustawy o radach narodowych.

W celu stworzenia korzystniejszych warunków dla rozwoju społeczno-gospodarczego wsi, intensyfikacji rolnictwa i poprawy warunków bytowych mieszkańców oraz w celu pogłębienia demokracji socjalistycznej, dalszego wzmocnienia roli i autorytetu rad narodowych i ich organów na terenach wiejskich, a także dla usprawnienia ich działalności stanowi się, co następuje:

Rozdział 1.

Gminy.

Art. 1. 1. Tworzy się gminy jako podstawowe jednostki podziału administracyjno-gospodarczego na terenach wiejskich, stwarzające ze względu na swoje rozmiary, potencjał gospodarczy i urządzenia odpowiednie warunki dla kierowania rozwojem gospodarczym i społeczno-kulturalnym oraz dla zaspokajania potrzeb mieszkańców.

2. Znosi się dotychczasowy podział terenów wiejskich na gromady.

3. Znosi się osiedla jako odrębne jednostki podziału administracyjnego.

Art. 2. W ustawie z dnia 25 stycznia 1958 r. o radach narodowych (Dz. U. z 1963 r. Nr 29, poz. 172), zwanej w dalszych przepisach ustawą, wprowadza się po rozdziale 7 nowy rozdział 7a w brzmieniu:

„Rozdział 7a

Przepisy szczególne dotyczące gminnych rad narodowych.

Art. 65a. 1. Gminna rada narodowa jest organem władzy państwowej i podstawowym organem samorządu społecznego na terenie gminy.

2. Liczbę członków gminnej rady narodowej ustala powiatowa rada narodowa w granicach od 20 do 50.

3. Organem administracji państwowej w gminie oraz organem wykonawczym i zarządzającym gminnej rady narodowej jest narzecznik gminy.

Art. 65b. 1. Do gminnych rad narodowych, ich organów i radnych stosuje się odpowiednio przepisy innych rozdziałów ustawy, jeżeli nie są sprzeczne z przepisami niniejszego rozdziału.

2. Przepisów innych rozdziałów ustawy oraz przepisów szczególnych, dotyczących prezydentów rad narodowych, nie stosuje się do prezydentów gminnych rad narodowych.

Art. 65c. 1. Gminna rada narodowa zapewnia wykonanie na terenie gminy zadań państwowych, wzrost i unowocześnienie produkcji, ze szczególnym uwzględnieniem produkcji rolnej, rozwój gospodarczy, społeczny i kulturalny gminy, zaspokajanie potrzeb bytowych ludności oraz umocnienie dyscypliny społecznej.

2. Gminna rada narodowa w szczególności:

1) zapewnia wykonanie zadań gospodarczych i społecznych wynikających z planu społeczno-gospodarczego rozwoju kraju,

- 2) ustala zasadnicze kierunki rozwoju gminy i środki zapewniające realizację związanych z tym zadań,
- 3) organizuje działalność społeczną dla wykonywania zadań gminnej rady narodowej,
- 4) wpływa na rozwijanie zespołowych form gospodarowania na wsi i organizowanie współpracy między społecznymi i indywidualnymi formami gospodarki, na rozwijanie specjalizacji i kooperacji indywidualnych gospodarstw oraz na przyspieszanie postępu agro- i zootechnicznego w produkcji rolnej,
- 5) zapewnia rozwój zakładów, instytucji i urzędów służących zaspokajaniu potrzeb gospodarczych i socjalno-kulturalnych ludności,
- 6) koordynuje na terenie gminy działalność jednostek państwowych i spółdzielczych oraz organizacji społecznych w zakresie realizacji zadań wynikających z planu społeczno-gospodarczego rozwoju kraju oraz zadań istotnych dla rozwoju gminy i dla poprawy warunków życiowych jej mieszkańców, a także ochrony środowiska,
- 7) sprawuje kontrolę nad jednostkami państwowymi i spółdzielczymi oraz organizacjami społecznymi działającymi na terenie gminy, zwłaszcza pod względem ich gospodarności i właściwego podejścia do potrzeb obywateli, a także w zakresie przestrzegania dyscypliny, ładu i porządku.

Art. 65d. 1. W wypadkach uzasadnionych charakterem lub rozmiarami podejmowanych zadań gminne rady narodowe współdziałają z sąsiednimi radami narodowymi i w związku z tym mogą w szczególności:

- 1) podejmować wspólne uchwały,
- 2) zawierać porozumienia co do realizacji określonego zadania i jego finansowania oraz powoływać, w miarę potrzeby, jednostki organizacyjne dla jego realizacji,
- 3) ustalać zasady wspólnego korzystania z określonych obiektów i urzędów,
- 4) tworzyć wspólne fundusze celowe,
- 5) organizować wykonanie określonych zadań w czynię społecznym,
- 6) podejmować wspólne akcje o charakterze społecznym, kulturalnym lub zdrowotnym.

2. Podejmując wspólne przedsięwzięcia rady narodowe organizują wspólną kontrolę ich wykonania.

Art. 65e. Na sesjach gminna rada narodowa w szczególności

- 1) uchwała:
 - a) wieloletnie i roczne plany społeczno-gospodarczego rozwoju gminy,
 - b) plany finansowania zadań objętych wieloletnimi planami oraz roczne budżety,
 - c) zadania przewidziane do wykonania w czynię społecznym oraz wysokość stawek świadczeń na fundusz gminny i sposób jego wykorzystania,

- d) podatki i opłaty terenowe przewidziane w odrębnych przepisach,
 - e) ogólne i szczegółowe plany zagospodarowania przestrzennego wsi i zespołów wiejskich jednostek osadniczych oraz wyznacza tereny budowlane na obszarach wsi,
 - f) programy umacniania dyscypliny społecznej, porządku i bezpieczeństwa publicznego,
 - g) programy realizacji postulatów i wniosków wyborców,
 - h) utworzenie przedsiębiorstw i zakładów w gminie, jak również kierunki działania swoich organów oraz przedsiębiorstw, zakładów i instytucji podporządkowanych gminnej radzie narodowej,
 - i) zasady współpracy jednostek organizacyjnych nie podporządkowanych gminnej radzie narodowej oraz organizacji gospodarczych i społecznych z gminną radą narodową i jej organami,
 - j) zasady współpracy z innymi radami narodowymi,
 - k) zasady użytkowania i zarządzania mieniem gminnym,
 - l) nadawanie nazw ulicom i placom,
 - l) regulamin gminnej rady narodowej;
- 2) rozpatruje:
- a) sprawozdania z wykonania planów i budżetów oraz innych uchwał, jak również bieżące informacje o stanie wykonania uchwał,
 - b) sprawy rozwoju rolnictwa i wykorzystania gruntów rolnych,
 - c) sprawy zaspokajania potrzeb ludności,
 - d) sprawy oświaty, szkolenia zawodowego i wychowania młodzieży,
 - e) stan realizacji postulatów wyborców oraz zatwierdzenie skarg i wniosków obywateli,
 - f) sprawy wynikające z zatwierdzenia wniosków komisji oraz interpelacji radnych,
 - g) informacje i sprawozdania swoich organów oraz przedsiębiorstw, zakładów i instytucji podporządkowanych gminnej radzie narodowej,
 - h) informacje kierowników jednostek organizacyjnych nie podporządkowanych gminnej radzie narodowej;
- 3) powołuje i odwołuje swoje prezydium i komisje oraz inne organy przewidziane przepisami szczególnymi,
 - 4) inspirować współpracę spółdzielni i organizacji społecznych dla realizacji celów ustalonych planem społeczno-gospodarczego rozwoju gminy.

Art. 65f. 1. Uchwalając wieloletnie plany społeczno-gospodarczego rozwoju, gminna rada narodowa zmierza do wzrostu i unowocześnienia produkcji oraz do zapewnienia kompleksowego, gospodarczego i społeczno-kulturalnego rozwoju gminy, jako spójnego, socjalistycznego organizmu, w którym wszystkie zasoby i możliwości istniejące i dające się uruchomić powinny być wykorzystane dla osiągnięcia w okresie realizacji planu ustalonych w nim celów.

2. Plany wieloletnie obejmują zadania podlegające wykonaniu przez:

- 1) jednostki organizacyjne podporządkowane gminnej radzie narodowej,

- 2) jednostki organizacyjne nie podporządkowane gminnej radzie narodowej, które obowiązane są ustalać swoją działalność, służącą bezpośrednio rozwojowi gminy, w uzgodnieniu z gminną radą narodową,
- 3) mieszkańców i ich zrzeszenia, na których gospodarność i inicjatywę oddziałuje gminna rada narodowa.

3. Plany wieloletnie wymieniają również zadania przewidziane w planach rad narodowych wyższego stopnia do realizacji na terenie gminy.

Art. 65g. 1. Uchwalając roczne plany społeczno-gospodarczego rozwoju, gminna rada narodowa ustala zadania na dany rok w oparciu o założenia planu wieloletniego, z uwzględnieniem nowych okoliczności, zwłaszcza związanych z wykorzystaniem rezerw produkcyjnych oraz dodatkowymi inicjatywami ludności i możliwościami zapewniającymi szybszy rozwój gminy.

2. Gminna rada narodowa ustala w rocznym planie:

- 1) zadania i środki ich realizacji przez jednostki organizacyjne podporządkowane gminnej radzie narodowej,
- 2) zadania dla jednostek organizacyjnych nie podporządkowanych gminnej radzie narodowej oraz zalecenia w sprawie realizacji przez nie ściśle określonych czynności związanych z rozwojem społeczno-gospodarczym gminy.

3. Roczny plan wymienia również zadania przewidziane w planach rad narodowych wyższego stopnia do realizacji w danym roku na terenie gminy.

Art. 65h. 1. Gminna rada narodowa uchwała wieloletnie plany finansowania zadań oraz roczne budżety w granicach finansowego i materiałowego pokrycia zamierzonych objętych planami społeczno-gospodarczego rozwoju gminy.

2. Wydatki przewidziane w planie finansowania i w budżecie powinny znajdować pokrycie przede wszystkim w dochodach własnych gminnej rady narodowej.

3. Zrównoważenie budżetu gminnej rady narodowej zapewnia, w miarę potrzeby, dotacja z budżetu powiatowej rady narodowej. Zasady przyznawania tej dotacji powinny być dostosowane do zadań objętych wieloletnimi planami społeczno-gospodarczego rozwoju gminy.

4. Gminna rada narodowa decyduje samodzielnie o wykorzystaniu wygospodarowanych nadwyżek budżetowych.

5. Gminna rada narodowa może z własnych środków tworzyć fundusze na zrealizowanie określonych zadań.

Art. 65i. 1. Na pierwszej sesji po wyborach gminna rada narodowa wybiera ze swego grona przewodniczącego gminnej rady narodowej i jego zastępcę oraz przewodniczących stałych komisji; stanowią oni prezydium gminnej rady narodowej.

2. Wybór i odwołanie przewodniczącego gminnej rady narodowej i jego zastępcy odbywa się w głosowaniu tajnym.

3. Gminna rada narodowa może w każdym czasie odwołać prezydium lub poszczególnych jego członków i dokonać nowego wyboru.

4. Przewodniczący gminnej rady narodowej i jego zastępcę działają do czasu dokonania wyboru na te stanowiska przez radę narodową następnej kadencji.

5. Pierwszą sesję po wyborach zwołuje w ciągu dwóch tygodni od dnia wyborów przewodniczący gminnej rady narodowej wybrany przez radę poprzedniej kadencji. W nowo utworzonych gminach pierwszą sesję zwołuje przewodniczący prezydium powiatowej rady narodowej; w zarządzeniu o zwołaniu pierwszej sesji jej otwarcie powierza się jednemu z najstarszych wiekiem radnych.

Art. 65j. 1. Prezydium gminnej rady narodowej reprezentuje radę na zewnątrz i organizuje jej prace, a w szczególności:

- 1) ustala projekt rocznego planu pracy gminnej rady narodowej,
- 2) przygotowuje i zwołuje sesje,
- 3) organizuje działalność komisji w zakresie wykonywania kontroli społecznej oraz koordynuje ich prace,
- 4) udziela radnym pomocy w wykonywaniu mandatu,
- 5) czuwa nad zabezpieczeniem praw radnych i członków komisji rady,
- 6) czuwa nad realizacją uchwał zebrań wiejskich,
- 7) składa radzie informacje o swojej pracy.

2. Przewodniczący gminnej rady narodowej:

- 1) zwołuje posiedzenia prezydium i przewodniczy jego obradom,
- 2) otwiera sesje gminnej rady narodowej i przewodniczy jej obradom,
- 3) w zakresie poruczonym mu przez prezydium podejmuje czynności w jego imieniu.

3. Uchwały zapadające na sesji podpisuje przewodniczący gminnej rady narodowej i jego zastępca. W razie nieobecności jednej z tych osób drugi podpis pod uchwałami składa jeden z członków prezydium.

Art. 65k. Regulamin gminnej rady narodowej powinien określać organizację pracy rady i tryb obradowania na sesji, zasady działania prezydium, organizację i zakres działania komisji oraz podstawowe formy pracy komisji i radnych.

Art. 65l. 1. Do zadań stałych komisji gminnej rady narodowej należy:

- 1) czuwanie nad prawidłowym wykonywaniem uchwał gminnej rady narodowej oraz organów nadrzędnych,
- 2) utrzymywanie stałej łączności z mieszkańcami gminy i organizacjami społecznymi działającymi na terenie gminy, przyciąganie ich do współpracy z gminną radą narodową w wykonywaniu jej zadań, pobudzanie i wykorzystywanie społecznej inicjatywy szczególnie dla realizacji zadań podejmowanych w ramach czynów społecznych,
- 3) kształtowanie socjalistycznych zasad współżycia mieszkańców gminy oraz oddziaływanie w tym kierunku na rozwój stosunków międzyludzkich również w zakładach pracy znajdujących się na terenie gminy,
- 4) kontrola nad przestrzeganiem dyscypliny społecznej, porządku i bezpieczeństwa publicznego,
- 5) czuwanie nad wykonywaniem przez mieszkańców gminy obowiązków wobec Państwa,
- 6) sprawowanie kontroli społecznej nad jednostkami państwowymi i spółdzielczymi oraz organizacjami społecznymi,
- 7) występowanie z inicjatywą i wnioskami w stosunku do gminnej rady narodowej i jej organów oraz opiniowanie projektów uchwał przedkładanych radzie przez naczelnika gminy.

2. Regulamin gminnej rady narodowej może określać rodzaje spraw, które zamiast na sesji rozpatrywane są przez komisje. Nie dotyczy to rozstrzygnięć zastrzeżonych do właściwości gminnej rady narodowej.

3. Komisje gminnej rady narodowej mogą występować do naczelnika gminy z wnioskami dotyczącymi działalności kontrolowanych jednostek.

4. Do komisji gminnej rady narodowej nie stosuje się przepisów art. 41 ust. 1 oraz art. 43—45.

Art. 65i. W zakresie ustalonej w art. 50 ochrony stosunku pracy radnego właściwym do wyrażenia zgody na wypowiedzenie radnemu stosunku pracy przez zakład, który go zatrudnia, oraz przyjmowania zawiadomień o rozwiązaniu stosunku pracy bez wypowiedzenia, jak również do powiadamiania o tych sprawach gminnej rady narodowej, jest prezydium gminnej rady narodowej.

Art. 65m. 1. Naczelnik gminy, jako organ administracji państwowej w gminie, działa zgodnie z przepisami prawa oraz kierunkami działania ustalonymi przez gminną radę narodową.

2. Naczelnik gminy wykonuje zarządzenia organów nadrzędnych.

3. Naczelnika gminy powołuje na czas nieoznaczony przewodniczący prezydium wojewódzkiej rady narodowej na wniosek prezydium powiatowej rady narodowej zgłoszony po zaopiniowaniu przez gminną radę narodową.

4. W wypadku nie cierpiącym zwłoki przewodniczący prezydium wojewódzkiej rady narodowej może powierzyć pełnienie obowiązków naczelnika gminy osobie posiadającej odpowiednie kwalifikacje bez zachowania trybu określonego w ust. 3 na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy.

5. Gminna rada narodowa może w uzasadnionym wypadku wystąpić o odwołanie naczelnika gminy. Prezydium powiatowej rady narodowej przedstawia wniosek gminnej rady narodowej o odwołanie naczelnika gminy przewodniczącemu prezydium wojewódzkiej rady narodowej.

6. Naczelnika gminy może odwołać przewodniczący prezydium wojewódzkiej rady narodowej na wniosek prezydium powiatowej rady narodowej lub z własnej inicjatywy.

Art. 65n. 1. Naczelnik gminy w szczególności:

- 1) podejmuje działania zmierzające do wykonania zadań wynikających z planu społeczno-gospodarczego rozwoju kraju,
- 2) realizuje zadania w dziedzinie rozwoju gospodarki gminy, a w szczególności unowocześnienia rolnictwa uspołecznionego i indywidualnego,
- 3) zapewnia właściwe wykorzystanie środków przeznaczonych na rozwój społeczno-gospodarczy gminy i na poprawę warunków bytowych, socjalnych i kulturalnych jej mieszkańców,
- 4) realizuje zadania związane z gospodarką leśną w lasach niepaństwowych, z zadrzewieniami i z gospodarką łowiecką,
- 5) współdziała z przedsiębiorstwami i zakładami nie powiązanymi bezpośrednio z gospodarką gminy w zakresie inicjowania i realizacji wspólnych przedsięwzięć związanych z rozwojem społeczno-gospodarczym gminy,
- 6) nadzoruje i koordynuje działalność związanych z gospodarką gminy wszystkich jednostek państwowych, spółdzielczych i organizacji społecznych oraz wydaje wiążące polecenia w zakresie realizacji zadań wynikających z planu społeczno-gospodarczego rozwoju gminy,
- 7) występuje do kierowników jednostek państwowych, spółdzielczych oraz organizacji społecznych, o których mowa w pkt 6, o ukaranie, zawieszenie w czynnościach albo zwolnienie z pracy pracownika, który w sposób rażący zaniedbuje swoje obowiązki służbowe, wykazuje niewłaściwy stosunek do ludzi, narusza dyscyplinę pracy lub lekceważy zasady współżycia społecznego. W stosunku do kierowników tych jednostek występuje z odpowiedzialnymi wnioskami do jednostek nadrzędnych. W odniesieniu do osób, które pełnią funkcje zawodowe z wyboru, naczelnik gminy w wypadkach wyżej określonych

- występuje do właściwych organów nadrzędnych z odpowiednimi wnioskami. Wobec pracowników jednostek podporządkowanych gminnej radzie narodowej naczelnik gminy podejmuje decyzje we własnym zakresie lub powoduje podjęcie takich decyzji.
- 8) sprawuje kontrolę nad wykonywaniem zadań wynikających z planu społeczno-gospodarczego rozwoju gminy przez nie podporządkowane gminnej radzie narodowej jednostki państwowe i spółdzielcze,
 - 9) sprawuje kontrolę nad właściwym wykorzystywaniem użytków rolnych, ustala formy i sposoby zagospodarowania gruntów Państwowego Funduszu Ziemi oraz występuje z inicjatywą wykupu gospodarstw zaniedbanych,
 - 10) organizuje i koordynuje społeczne siły i środki na rzecz ochrony bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej,
 - 11) sprawuje nadzór nad realizacją zadań przez jednostki organizacyjne podporządkowane gminnej radzie narodowej,
 - 12) sprawuje kontrolę nad stowarzyszeniami w zakresie ustalonym w odrębnych przepisach.
2. Naczelnik gminy koordynując działalność jednostek państwowych i spółdzielczych oraz organizacji społecznych związanych bezpośrednio z realizacją zadań planu społeczno-gospodarczego rozwoju gminy:

- 1) ma prawo wglądu do projektów planów gospodarczych tych jednostek i zgłaszania wiążących wniosków dotyczących istotnych interesów gminy,
- 2) rozpatruje projekty inwestycji zamierzonych przez te jednostki na terenie gminy i zgłasza odpowiednio uwagi tym jednostkom lub ich jednostkom nadrzędnym oraz określa, jakie inwestycje mają być realizowane jako inwestycje wspólne i towarzyszące,
- 3) żąda od kierowników tych jednostek informacji i wyjaśnień w sprawach związanych z realizacją zadań ustalonych przez gminną radę narodową w planie społeczno-gospodarczego rozwoju gminy i wydaje wiążące polecenia w tym zakresie,
- 4) zwołuje narady kierowników tych jednostek w celu uzgodnienia kierunków i sposobów działania w sprawach związanych z rozwojem gminy oraz zaspokajaniem potrzeb bytowych i socjalno-kulturalnych jej mieszkańców,
- 5) rozpatruje projekty decyzji tych jednostek mające istotne znaczenie dla rozwoju gminy oraz zaspokajania potrzeb bytowych i socjalno-kulturalnych jej mieszkańców,
- 6) wydaje decyzje koordynacyjne mające na celu nakazanie określonych czynności lub zakazanie zamierzonej działalności, jeśli wymaga tego interes Państwa lub gminy.

3. Naczelnik gminy współdziała z jednostkami państwowymi, spółdzielczymi i społecznymi nie podporządkowanymi gminnej radzie narodowej w zakresie realizacji zadań państwowych, przestrzegania dyscypliny pracy, zapewnienia spokoju i porządku oraz zaspokajania potrzeb socjalno-bytowych pracowników zatrudnionych na terenie gminy.

4. Jednostki, o których mowa w ust. 3, muszą uzyskać zgodę naczelnika gminy na wprowadzenie zmian w przeznaczeniu zakładów oraz charakterze i profilu inwestycji, zarówno gospodarczych, jak i socjalno-bytowych.

Art. 65o. Naczelnik gminy, jako organ wykonawczy i zarządzający gminnej rady narodowej, zapewnia wykonanie jej uchwał, składa sprawozdania i informacje o swojej działalności oraz z wykonania uchwał, jak również przedkłada coroczne sprawozdania z wykonania planu społeczno-gospodarczego rozwoju gminy oraz budżetu.

Art. 65p. 1. Naczelnik gminy wydaje w indywidualnych sprawach z zakresu administracji państwowej decyzje w pierwszej instancji, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Odwołania od tych decyzji rozpatrują odpowiednie wydziały prezydium powiatowej rady narodowej.

2. W razie naglącej konieczności naczelnik gminy wydaje zarządzenia porządkowe, gdy zachodzi potrzeba natychmiastowego wprowadzenia w życie na obszarze gminy lub jej części powszechnych zakazów lub nakazów w okolicznościach szczególnie niebezpiecznych dla życia, zdrowia lub mienia oraz w razie klęsk żywiołowych lub wymagających natychmiastowego działania trudności gospodarczych; zarządzenia takie przedstawia następnie gminnej radzie narodowej na najbliższej sesji do zatwierdzenia.

Art. 65r. 1. Naczelnik gminy wykonuje swoje zadania przy pomocy podległego mu urzędu gminy i kierowników zakładów podporządkowanych gminnej radzie narodowej, a w zakresie oświaty przy pomocy gminnego dyrektora szkół sprawującego nadzór nad działalnością szkół na terenie gminy. Gminny dyrektor szkół będzie jednocześnie pełnić funkcję dyrektora zbiorczej szkoły gminnej.

2. W skład urzędu gminy wchodzi: biuro urzędu gminy, gminna służba rolna i urząd stanu cywilnego.

3. Naczelnikowi gminy przysługują uprawnienia kierownika urzędu stanu cywilnego.

Art. 65s. 1. Wojewódzka rada narodowa może postanowić, że w gminie i sąsiadującym z nią mieście nie stanowiącym powiatu działać będzie wspólna rada narodowa oraz naczelnik miasta i gminy. Uchwała w tym przedmiocie podlega ogłoszeniu w dzienniku urzędowym wojewódzkiej rady narodowej.

2. Przepisy o gminnej radzie narodowej i naczelniku gminy stosuje się odpowiednio do rady narodowej miasta i gminy oraz do naczelnika miasta i gminy.

Art. 65t. 1. Rada narodowa miasta i gminy oprócz zadań przewidzianych do wykonania przez gminną radę narodową podejmuje działania mające na celu rozwój miasta, jego gospodarki komunalnej i mieszkaniowej, instytucji oświatowo-kulturalnych i socjalnych, placówek handlowo-usługowych oraz zaspokajanie bytowych i socjalno-kulturalnych potrzeb mieszkańców miasta.

2. Rada narodowa miasta i gminy tworzy komitet osiedlowy jako organ samorządu mieszkańców miasta i nadaje komitetowi statut, który określa tryb wyboru komitetu przez mieszkańców, organizację komitetu i jego uprawnienia. Komitet osiedlowy może gromadzić własne środki finansowe na realizację powierzonych mu zadań. Działalność komitetu nadzoruje rada narodowa miasta i gminy.

3. Rada narodowa miasta i gminy może określić rodzaje spraw, które zamiast na sesji omawiane lub rozpatrywane są przez komitet osiedlowy. Nie dotyczy to rozstrzygnięć zastrzeżonych do właściwości rady narodowej miasta i gminy.

Art. 65u. 1. Wojewódzka rada narodowa może po zasięgnięciu opinii zainteresowanych rad narodowych podporządkować określoną gminną radę narodową lub miejską radę narodową miasta nie stanowiącego powiatu nadzorowi rady narodowej miasta stanowiącego powiat, jeżeli obszary tych jednostek sąsiadują ze sobą i podporządkowanie takie jest celowe ze względów społecznych, gospodarczych i ekonomicznych.

2. Rada narodowa miasta wyłączona z wojewódzkiej rady narodowej może za zgodą właściwej wojewódzkiej rady narodowej podporządkować określoną gminną radę narodową lub miejską radę narodową miasta nie stanowiącego powiatu nadzorowi

jednej z dzielnicowych rad narodowych, jako organu bezpośrednio wyższego stopnia.

3. Uchwały w sprawach wymienionych w ust. 1 i 2 podlegają ogłoszeniu w dzienniku urzędowym wojewódzkiej rady narodowej (rady narodowej miasta wyłączonego z województwa)."

Rozdział 2.

Zebrania wiejskie i soltys.

Art. 3. W ustawie o radach narodowych art. 75-79 otrzymują brzmienie:

„Art. 75. 1. W celu pogłębienia samorządności mieszkańców wsi gminna rada narodowa dzieli obszar gminy na sołectwa.

2. Sołectwo obejmuje w zasadzie wieś albo sąsiadujące ze sobą wsie lub inne tereny, na których występują wspólne problemy społeczno-gospodarcze.

3. Mieszkańcy sołectwa, którym przysługuje prawo wyboru do gminnej rady narodowej, odbywają zebrania wiejskie w celu omawiania wspólnych spraw dotyczących sołectwa.

Art. 76. 1. W celu rozwijania aktywności społecznej i gospodarczej w sołectwie oraz zapewnienia stałej łączności między sołectwem a gminną radą narodową i naczelnikiem gminy, mieszkańcy sołectwa wybierają ze swego grona soltysa i podsoltysa. Wybór odbywa się na zebraniu wiejskim zwołanym przez naczelnika gminy.

2. Wybór soltysa nie będącego radnym wymaga zatwierdzenia przez prezydium gminnej rady narodowej na wniosek naczelnika gminy.

3. Kadencja soltysa upływa jednocześnie z kadencją gminnej rady narodowej; jednak soltys pełni nadal swoje obowiązki do czasu przejęcia ich przez nowo wybranego soltysa.

4. Przepisy niniejszego rozdziału, dotyczące soltysa, stosuje się odpowiednio do podsoltysa.

Art. 77. 1. Soltys zwołuje zebranie wiejskie:

- 1) z własnej inicjatywy,
- 2) na żądanie co najmniej jednej piątej wyborców zamieszkałych na terenie sołectwa,
- 3) na polecenie prezydium gminnej rady narodowej lub naczelnika gminy.

2. Termin i miejsce zebrania wiejskiego należy podać do wiadomości publicznej w sposób przyjęty w danej miejscowości.

3. Soltys otwiera zebranie wiejskie i przewodniczy jego obradom.

4. Na zebraniu wiejskim omawia się w szczególności sprawy:

- 1) wykonywania na terenie sołectwa zadań wynikających z planu społeczno-gospodarczego rozwoju gminy,
- 2) poprawy warunków społeczno-gospodarczych, bytowych i kulturalnych mieszkańców,
- 3) wykonywania przez mieszkańców sołectwa obowiązków wobec Państwa,
- 4) rozwoju i unowocześnienia produkcji rolnej,
- 5) upowszechnienia wiedzy rolniczej i postępu rolniczego,
- 6) rozwoju i ochrony gospodarki leśnej w lasach niepaństwowych oraz zadrzewień i gospodarki łowieckiej,

7) funkcjonowania urzędów komunalnych,

8) zaopatrzenia wsi w wodę pitną i służącą celom użytkowym,

9) bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego,

10) warunków higieniczno-sanitarnych,

11) podejmowania i wykonywania czynów społecznych,

12) bezpieczeństwa przeciwpożarowego i ochrony przeciwpowodziowej.

5. Zebranie wiejskie zwołuje się również dla wyjaśnienia polityki Państwa i dla wysłuchania informacji o działalności gminnej rady narodowej, radnych oraz organizacji gospodarczych i społecznych, działających na terenie sołectwa.

6. Gminna rada narodowa może:

- 1) określić rodzaje spraw, dotyczących poszczególnych sołectw, które zamiast na sesji podlegają omówieniu lub rozpatrzeniu przez właściwe zebrania wiejskie; nie dotyczy to rozstrzygnięć zastrzeżonych do właściwości gminnej rady narodowej,
- 2) upoważnić zebrania wiejskie do gromadzenia środków wpływających ze źródeł społecznych na realizację uchwał zebrania, określając zasady dysponowania tymi środkami przez soltysa oraz kontrolę nad ich gospodarowaniem.

Art. 78. 1. Soltys wpływa na wykorzystanie aktywności mieszkańców służącej poprawie gospodarności i warunków życia w sołectwie, przyczynia się do podniesienia dyscypliny społecznej oraz czuwa nad wykonywaniem przez mieszkańców obowiązków wobec Państwa.

2. Soltys działa stosownie do wskazań zebrania wiejskiego, gminnej rady narodowej i naczelnika gminy, reprezentuje mieszkańców sołectwa wobec gminnej rady narodowej i naczelnika gminy oraz bierze udział w naradach soltysów, zwoływanych okresowo przez naczelnika gminy.

3. Przy wykonywaniu swoich zadań soltys trwale współdziała z przedstawicielami wiejskiego komitetu Frontu Jedności Narodu, kółka rolniczego i innych organizacji gospodarczych i społecznych, działających na terenie sołectwa, a także radnymi zamieszkałymi na terenie sołectwa.

4. Soltys nie będący radnym bierze udział w sesjach gminnej rady narodowej z głosem doradczym.

Art. 79. 1. Zebranie wiejskie może odwołać soltysa przed upływem kadencji, jeżeli utracił zaufanie mieszkańców sołectwa.

2. Gminna rada narodowa odwołuje soltysa, jeżeli dopuścił się przestępstwa.

3. Gminna rada narodowa może odwołać soltysa, który nie wywiązuje się ze swoich obowiązków lub dopuścił się przestępstwa, i wystąpić do gminnej rady narodowej o odwołanie go."

4. Naczelnik gminy może zawiesić w czynnościach soltysa, który nie wywiązuje się ze swoich obowiązków lub dopuścił się przestępstwa, i wystąpić do gminnej rady narodowej o odwołanie go."

Rozdział 3.

Inne zmiany w ustawie o radach narodowych.

Art. 4. W ustawie o radach narodowych wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 1 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„... Rady narodowe w gminach, miastach, dzielnicach większych miast, powiatach i województwach są organami władzy państwowej ludu pracującego miast i wsi i wyrażają jego wolę.”

- 2) w art. 10 skreśla się ust. 4 i 5,
- 3) skreśla się art. 24 i art. 25,
- 4) w art. 30:
 - a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. Sesje zwyczajne rad narodowych odbywają się co najmniej cztery razy w roku.”,
 - b) ust. 3—5 skreśla się,
- 5) w art. 33 ust. 2 skreśla się ostatnie zdanie,
- 6) w art. 37 ust. 1 skreśla się zdanie drugie,
- 7) w art. 50 skreśla się ostatnie zdania w ust. 2 i w ust. 4,
- 8) w art. 52 skreśla się:
 - a) w ust. 2 wyrazy „i w osiedlach”,
 - b) ust. 3,
- 9) w art. 53 skreśla się ust. 4,
- 10) w art. 56 ust. 3 zastępuje się określenie „(przewodniczący gromadzkiej rady narodowej) i sekretarz (art. 61 ust. 5 i 6)” określeniem „i sekretarz (art. 61 ust. 6)”,
- 11) w art. 61 skreśla się ust. 5, a ust. 6 otrzymuje brzmienie:
„6. Miejska rada narodowa miasta nie stanowiącego powiatu może postanowić, że zamiast referatów tworzy się biuro, którym kieruje sekretarz miejski.”,
- 12) w art. 80 zastępuje się wyrazy „gromadzkie rad narodowych i ich prezydów” przez wyrazy „gminnych rad narodowych i naczelników gmin”,
- 13) art. 82 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Tworzenie, łączenie i znoszenie gmin, zmiana ich granic oraz ustalanie siedzib gminnych rad narodowych i nazw gmin następuje w drodze uchwały wojewódzkiej rady narodowej. Uchwała zapada po zasięgnięciu opinii zainteresowanych gminnych rad narodowych.”,
- 14) po art. 82 dodaje się dwa nowe artykuły 82a i 82b w brzmieniu:
„Art. 82a. 1. Dotychczasowe przepisy szczególne, dotyczące gromad i gromadzkich rad narodowych, stosuje się do gmin i gminnych rad narodowych, jeżeli nie są sprzeczne z niniejszą ustawą.
2. Kompetencje dotychczasowych prezydów gromadzkich rad narodowych, przewodniczących tych prezydów oraz biur gromadzkich rad narodowych, o ile ustawa nie stanowi inaczej, przechodzą na naczelników gmin.
3. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia, które sprawy należące w myśl ustaw wydanych przed 1 stycznia 1973 r. do prezydów powiatowych rad narodowych i ich wydziałów przechodzą do właściwości naczelników gmin oraz prezydów miejskich rad narodowych miast nie stanowiących powiatów lub ich referatów (biur).
Art. 82b. 1. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia:
1) szczegółowe zadania i uprawnienia gminnych rad narodowych i naczelników gmin w zakresie koordynacji oraz zasady i tryb ich wykonywania,
2) szczegółowy zakres działania naczelnika gminy, zasady organizacji i zadania urzędu gminy oraz prawa i obowiązki naczelnika gminy i pracowników tego urzędu,
3) zasady i wysokość wynagrodzenia naczelnika gminy i pracowników urzędu gminy,
4) szczegółowe zadania oraz prawa i obowiązki gminnego dyrektora szkół,
5) zasady i tryb wyboru, zakres działania oraz obowiązki i prawa sołtysa i podsoltysa.
2. W sprawach nie unormowanych w przepisach wydanych na podstawie ust. 1 pkt 2 i 3 do naczelnika gminy i pracowników, o których mowa w ust. 1 pkt 3, stosuje się przepisy o pracownikach rad narodowych.”

Rozdział 4.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 5. W ustawie z dnia 31 stycznia 1961 r. o terenach budowlanych na obszarach wsi (Dz. U. z 1969 r. Nr 27, poz. 216) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 4:
 - a) ust. 4 wyrazy „prezydium powiatowej rady narodowej” zastępuje się przez wyrazy „gminna rada narodowa”,
 - b) skreśla się ust. 5,
 - c) ust. 6 wyrazy „prezydium powiatowej rady narodowej” zastępuje się przez wyrazy „gminnej rady narodowej”.
- 2) w art. 7 wyrazy „organ właściwy do spraw planowania przestrzennego prezydium powiatowej rady narodowej” zastępuje się przez wyrazy „naczelnik gminy”.

Art. 6. 1. W ustawie z dnia 20 maja 1971 r. o ustroju kolegiów do spraw wykroczeń (Dz. U. Nr 12, poz. 118) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 w § 3 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:
„Przy gminnych radach narodowych (wspólnych dla miasta i gminy) oraz radach narodowych miast nie stanowiących powiatów kolegia mogą być powołane na podstawie uchwał tych rad.”,
 - 2) w art. 6 w § 1 na końcu dodaje się następujące zdanie:
„Członków kolegiów, o których mowa w art. 2 § 3, wybierają właściwe rady narodowe.”,
 - 3) w art. 9 w § 1 po wyrazach „prezydium rad narodowych” stawia się przecinek i dodaje się wyrazy „przy gminnych radach narodowych (wspólnych dla miasta i gminy) oraz radach narodowych miast nie stanowiących powiatów”.
2. W ustawie z dnia 20 maja 1971 r. — Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. Nr 12, poz. 116) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 14 w § 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
 - „2) przy gminnych radach narodowych (wspólnych dla miasta i gminy) oraz radach narodowych miast nie stanowiących powiatów, powołanych w trybie art. 2 § 3 ustawy o ustroju kolegiów do spraw wykroczeń z zastrzeżeniami wynikającymi z art. 76,”
- 2) tytuł działu VII otrzymuje brzmienie: „Postępowanie przed kolegiami przy gminnych radach narodowych (wspólnych dla miasta i gminy) oraz radach narodowych miast nie stanowiących powiatów,”
- 3) art. 75 otrzymuje brzmienie:

„Art. 75. Do postępowania przed kolegium przy gminnej radzie narodowej (wspólnej dla miasta i gminy) oraz radzie narodowej miasta nie stanowiącego powiatu stosuje się odpowiednio przepisy niniejszego kodeksu, jeżeli przepisy tego działu nie stanowią inaczej,”
- 4) w art. 76:
 - a) pkt 2 otrzymuje brzmienie:
 - „2) nie orzekają zasadniczej kary aresztu oraz kary ograniczenia wolności z rygiorem podjęcia pracy za zmniejszonym wynagrodzeniem w uspołecznionym zakładzie pracy, a jeżeli uznają, że należy wymierzyć taką karę — przekazują sprawę do rozpoznania w pierwszej instancji kolegium przy prezydium powiatowej rady narodowej,”
 - b) pkt 3 skreśla się, a dotychczasowy pkt 4 otrzymuje oznaczenie pkt 3,
 - c) dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) w razie trudności co do wykładni prawa albo w razie zawitych okoliczności mogą przekazać sprawę kolegium przy prezydium powiatowej rady narodowej; przed rozprawą przekazania może dokonać przewodniczący kolegium,”
- 5) w art. 94, 95 § 1 i art. 106 po wyrazach „prezydium rady narodowej” dodaje się w odpowiednim przypadku wyrazy „lub naczelnik gminy (miasta i gminy)”, a w art. 98 po wyrazach „prezydium rady narodowej” stawia się przecinek i dodaje się wyrazy „naczelnik gminy (miasta i gminy)”,
- 6) w art. 110:
 - a) w § 1 po wyrazach „nad działalnością kolegiów przy prezydiach rad narodowych” stawia się przecinek i dodaje się wyrazy „przy gminnych radach narodowych (wspólnych dla miasta i gminy) i radach narodowych miast nie stanowiących powiatów”, a końcowe wyrazy „kolegiów przy prezydiach rad narodowych” zastępuje się wyrazami „tych kolegiów”,
 - b) w § 2 po wyrazach „niższego stopnia” stawia się przecinek i dodaje się wyrazy „a także przy gminnych radach narodowych (wspólnych dla miasta

i gminy) i radach narodowych miast nie stanowiących powiatów”, a końcowe wyrazy „kolegiów przy prezydiach rad narodowych” zastępuje się wyrazami „tych kolegiów”,

- 7) w art. 111 w § 2 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu: „Przewodniczący kolegium przy gminnej radzie narodowej (wspólnej dla miasta i gminy) oraz radzie narodowej miasta nie stanowiącego powiatu składa sprawozdanie radzie narodowej.”

Art. 7. Prezes Rady Ministrów dokona przed dniem 1 stycznia 1973 r. czynności przygotowawczych niezbędnych dla wejścia w życie niniejszej ustawy, a w szczególności:

- 1) ustali tok prac, związanych z utworzeniem gmin i ukonstytuowaniem się gminnych rad narodowych i rad narodowych miasta i gminy,
- 2) spowoduje wniesienie pod obrady właściwych rad narodowych projektów uchwał w sprawie dokonania podziału terenów wiejskich na gminy i ustalenia gmin i miast, w których będą działać wspólne rady narodowe, w takim terminie, aby uchwały weszły w życie z dniem 1 stycznia 1973 r.,
- 3) spowoduje zaliczenie z dniem 1 stycznia 1973 r. zniesionych osiedli w poczet miast albo włączenie ich obszarów do sąsiednich gmin lub miast.

Art. 8. 1. Powołanie po raz pierwszy po wejściu w życie niniejszej ustawy naczelnika gminy następuje przez przewodniczącego prezydium wojewódzkiej rady narodowej na wniosek prezydium powiatowej rady narodowej.

2. Kadencja sołtysów działających w dniu wejścia w życie ustawy upływa jednocześnie z kadencją gminnej rady narodowej.

Art. 9. 1. Pracownicy zatrudnieni dotychczas w biurach gromadzkich rad narodowych, posiadający kwalifikacje przewidziane dla stanowisk w urzędach gmin, przechodzą do pracy w tych urzędach.

2. Do pracowników biur gromadzkich rad narodowych, którzy na skutek braku kwalifikacji nie przejdą do pracy w urzędach gmin, nie stosuje się ograniczeń rozwiązywania umowy o pracę, przewidzianych w ustawie o pracownikach rad narodowych i w innych przepisach.

Art. 10. Prezes Rady Ministrów ogłosi w drodze obwieszczenia jednolity tekst ustawy o radach narodowych z uwzględnieniem zmian, wynikających z niniejszej ustawy oraz przepisów ogłoszonych przed wydaniem jednolitego tekstu, z zachowaniem ciągłej numeracji rozdziałów, artykułów, ustępów i punktów.

Art. 11. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1973 r., z wyjątkiem przepisów art. 7, które wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: *H. Jabłoński*
Sekretarz Rady Państwa: *L. Stasiak*